

Nr 260.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till prisrabatterning å vissa livsmedel m. m.; given Stockholms slott den 30 april 1943.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över folkhushållningsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Axel Gjöres.

Utdrag av protokollet över folkhushållningsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 april 1943.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, ANDERSSON, GJÖRES.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför chefen för folkhushållningsdepartementet, statsrådet Gjöres.

I årets statsverksproposition (elfte huvudtiteln, punkterna 34 och 35) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1943/44 beräkna dels till Prisrabatterning å vissa livsmedel ett anslag av 80 000 000 kronor, dels ock till Förmalningsersättningar ett förslagsanslag av 30 000 000 kronor. Jag torde nu få ånyo anmäla dessa frågor och anser mig därvid böra behandla dem var för sig.

Prisrabatterning å vissa livsmedel.

Nu gällande rabatteringsbestämmelser återfinnas i kungörelsen den 20 november 1942 (nr 877) angående prisrabatterning å matfett och mjölk m. m. Bestämmelserna innehålla i huvudsak följande.

Bihang till riksdagens protokoll 1943. 1 saml. Nr 260.

Rabattkort utlämnas dels under de förutsättningar som i det följande angivas utan behovsprövning till vissa kategorier av personer, nämligen barn, åldringar, äkta makar och ogifta personer med eget hushåll, dels ock efter behovsprövning till personer som icke äro att hänföra till nämnda kategorier men som prövas vara i synnerligt behov av prisrabatterning.

Barn födda 1927 eller senare och åldringar födda 1875 eller tidigare samt de som uppbära tilläggspension eller invalidunderstöd äga, med följande undantag, erhålla rabattkort för både matfett och mjölk. Rabattkort må icke tilldelas barn, om dess föräldrar vid senaste taxering till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt upptagits för ett beskattningsbart belopp överstigande 750 eller, där föräldrarna ha två eller flera barn, 1 000 kronor, eller om föräldrarna upptagits för en skattepliktig förmögenhet, överstigande 10 000 kronor, eller bruka jordbruksfastighet med ett taxeringsvärde överstigande 10 000 kronor. Nu ifrågavarande kategorier av personer erhålla icke heller rabattkort, därest deras beskattningsbara belopp överstiger 750 kronor eller om den skattepliktiga förmögenheten eller jordbruksfastighetens taxeringsvärde överstiger 10 000 kronor. För äkta makar och personer med eget hushåll, vilka kategorier erhålla rabattkort endast för matfett, ha motsvarande inkomst- och förmögenhetsgränser bestämts till 500, respektive 10 000 kronor. Samtliga nu nämnda kategorier äga vidare erhålla rabattkort även då den skattepliktiga förmögenheten eller taxeringsvärdet å av dem brukad jordbruksfastighet överstiger 10 000 men ej 20 000 kronor, under förutsättning att det beskattningsbara beloppet ej överstiger 250 kronor.

Person, som enligt de nu återgivna bestämmelserna skulle vara berättigad att erhålla rabattkort, får ej tilldelas sådant kort om hans inkomst- och förmögenhetsförhållanden efter den tid, som nyssnämnda taxering avser, undergått sådan förbättring att det måste antagas, att han icke skulle ha varit berättigad till rabattkort, därest taxeringen grundats på de sålunda förbättrade förhållandena.

I enlighet med av Kungl. Maj:t genom beslut den 18 december 1942 fastställda grunder har statens livsmedelskommission meddelat föreskrifter rörande storleken av prisrabatterna ävensom den tid varunder de skola utgå samt den myckenhet för vilken de skola gälla. Prisrabatten å matfett utgör 2 kronor per kilogram och erhålles för hela den ordinarie ransonen. Rabattkortet gälla alternativt även vid inköp av grädde och fettemulsion. På mjölkkrabattkortet får varje vecka inköpas 3½ liter mjölk till ett pris, som med 15 öre per liter understiger det vanliga priset.

Till täckande av utgifterna för prisrabatteringarna har 1942 års riksdag (skr. nr 456), i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 338, för budgetåret 1942/43 anvisat ett reservationsanslag av 100 000 000 kronor.

I skrivelse den 9 april 1943 har *statens livsmedelskommission* avgivit för-

slag rörande medelsanvisning för prisrabatterning å vissa livsmedel för budgetåret 1943/44.

Kommissionen har i skrivelsen erinrat om att ett av huvudsyftena med de i december 1942 vidtagna ändringarna i grunderna för tilldelningen av rabattkort varit att begränsa kretsen av rabattberättigade till verkligt behövande personer. Enligt tidigare bestämmelser gällande rabattkort för matfett och mjölk hade enligt till kommissionen inkomna redovisningar utdelats till omkring 50 respektive 25 procent av befolkningen. Huruvida den åsyftade minskningen av antalet rabattberättigade uppnåtts hade icke kunnat statistiskt konstateras, enär flertalet kristidsstyrelser ännu icke inkommit till kommissionen med redovisning för den i december verkställda utdelningen av rabattkort. En av kommissionen verkställd preliminär bearbetning av materialet visade följande förändringar i förhållande till tiden före december 1942:

	Minskning
Rabattkort för matfett till producenter	19 %
» » » » icke producenter	16 %
» » mjölk till producenter	14 %
» » » » icke producenter	3 %

I anslutning härtill har kommissionen anfört.

Det bör understrykas, att förestående sifferuppgifter endast grunda sig på en uppskattning och att underlaget för denna uppskattning varit mindre gott, enär redovisning hitintills inkommit blott från ett fåtal kristidsstyrelser. Ur tillgängliga uppgifter om det antal under januari och februari 1943 gällande kuponger, som av Svenska mejeriernas riksförening inlösts, kan någon minskning i antalet utdelade rabattkort ännu icke utläsas för mjölkrabatteringens vidkommande, medan beträffande matfettssrabatteringen en minskning synes förefinnas av omkring 10 procent. Det förtjänar emellertid i detta sammanhang uppmärksammas, att producenter äga alternativt använda sina rabattkort vid inköp av fodermedel, utsädesspannmål eller konstgödselmedel, och att de kuponger som utnyttjats på detta sätt icke inlösas av riksföreningen utan av Svenska spannmålsaktiebolaget. Jämväl riksföreningens uppgifter måste anses såsom osäkra, enär antalet inlösta kuponger varierar starkt från månad till månad. Om det bekräftas, att nedgången i antalet utelöpande rabattkort, trots de skärpta bestämmelserna för tilldelning, icke är större än vad som framgår av riksföreningens bokföring för januari och februari månader, kan detta knappast tolkas på annat sätt än att rabattkorten, jämfört med vad som tidigare varit fallet, numera uttagas av en betydligt större del — förmodligen av så gott som samtliga — av de därtill berättigade personerna.

I syfte att erhålla närmare kännedom om de erfarenheter som hittills vunnits av det nya rabattsystemet har livsmedelskommissionen från samtliga kristidsstyrelser i landet inhämtat yttrande över hur de grunder för tilldelning av rabattkort som tillämpats vid den senaste utdelningen av rabattkort i praktiken verkat och vilka olägenheter som varit förenade med desamma

samt huruvida och i vad mån ändring i nu gällande rabatteringsbestämmelser beträffande matfett och mjölk lämpligen borde äga rum. Kommissionen har vid sin skrivelse fogat en redogörelse för innehållet i de inkomna yttrandena. Redogörelsen torde få såsom bilaga fogas till detta protokoll.

Kommissionen har framhållit, att av yttrandena att döma det synes vara en ganska enhällig uppfattning, att de nya tilldelningsgrunderna utfallit väl och i praktiken icke varit förenade med några större olägenheter. Vissa erinringar ha emellertid gjorts mot rabattsystemet i dess nuvarande utformning. De viktigaste av dem röra tilldelningen av rabattkort till medlemmar av hushåll som bruka jordbruksfastighet, till hemmavarande ogifta personer som draga försorg om nära anförvanter, till i militärtjänst inkallade personers familjer samt till personer som för sin utbildning äro inackorderade på annan plats än hemorten.

Rörande tilldelningen av rabattkort till medlemmar av jordbrukarhushåll har kommissionen anfört följande.

Ett antal kristidsstyrelser ha uttalat, att bestämmelsen om att hushåll, som bruka jordbruksfastighet med ett taxeringsvärde av mer än 20 000 kronor, skola vara helt uteslutna från rätten att erhålla rabattkort utan behovsprövning, i många fall verkat orättvist. Samma anmärkning har gjorts beträffande regeln att rabattkort utan behovsprövning ej må utdelas, om jordbruksfastighetens taxeringsvärde överstiger 10 000 kronor och vederbörandes beskattningsbara belopp överstiger 250 kronor. I detta sammanhang har anförts, att arrendatorernas rätt till rabattkort i varje fall icke borde bedömas efter den arrenderade fastighetens taxeringsvärde. Kommissionen är för sin del medveten om att ifrågavarande regler äro mycket schematiska och att det med hänsyn härtill måste inträffa, att en del personer genom desamma bliva uteslutna från rabattkort, oaktat de måste anses vara i lika stort behov därav som andra till rabatt berättigade. Emellertid har kommissionen icke kunnat finna några andra regler, som bättre än de nu gällande taga hänsyn till jordbrukarnas speciella förhållanden. Ej heller har i yttrandena framkommit något godtagbart förslag i denna riktning. I fråga om arrendatorerna har kommissionen utfärdat vissa kompletterande föreskrifter, som innebära en viss uppmjukning av förstnämnda regler. Ifrågavarande uppmjukning avser sådana fall, där arrendeavtalet ej medför rätt för brukaren att tillgodogöra sig fastighetens hela avkastning. För detta fall har kommissionen i cirkulär nr 1174 föreskrivit, att vid beräkning av fastighetens taxeringsvärde skall bortses från den del därav, som kan anses belöpa på egendom, vars avkastning brukaren icke äger tillgodogöra sig. Därest exempelvis till arrenderad fastighet hör skogsmark, vars avkastning arrendatorn endast delvis äger använda, eller byggnader, vilka arrendatorn icke äger bruka, skall således värdet av denna egendom frändragas taxeringsvärdet. Kommissionen vill vidare erinra om att personer, som enligt nu avsedda regler äro uteslutna från rätten att erhålla rabattkort utan behovsprövning, må, därest de provas vara i särskilt behov av rabattkort, tilldelas rabattkort i enlighet med grunder, som livsmedelskommissionen äger bestämma. I anslutning härtill har kommissionen föreskrivit, att kristidsstyrelse, då så med hänsyn till särskilda förhållanden finnes påkallat, äger medgiva, att rabattkort må utdelas även då taxeringsvärdet av den fastig-

het, som vederbörande brukar, något överstiger 20 000 respektive 10 000 kronor. Möjlighet finnes att, om så befinnes önskvärt, ytterligare utvidga rätten för kristidsstyrelserna att efter behovsprövning medgiva utdelning av rabattkort i sådana fall, som här avses. Med hänsyn härtill anser sig kommissionen icke nu böra föreslå någon ändring i de av Kungl. Maj:t utfärdade grundläggande föreskrifterna i berörda hänseenden.

Beträffande det i vissa kristidsstyrelser yttranden gjorda förslaget om att hemmavarande ogifta personer, som draga försorg om nära anförvanter, skola i rabatthänseende jämsställas med äkta make till den de sålunda sörja för har livsmedelskommissionen framhållit, att personer av denna kategori med stöd av kommissionens tillämpningsföreskrifter (cirkulär nr 1053) redan nu äga möjlighet att erhålla rabattkort för matfett, varför ändrade bestämmelser i detta avseende icke erfordras.

I frågan om tilldelning av rabattkort för till militärtjänst inkallade personers familjer har livsmedelskommissionen erinrat om, att enligt gällande tillämpningsföreskrifter inkallelse till värnpliktstjänstgöring kan grunda rätt till erhållande av rabattkort, därest inkomsten på grund av inkallelsen nedgått i sådan omfattning, att vederbörande rätteligen bör hänföras till den inkomstkategori, inom vilken rabattkort utdelas utan behovsprövning, samt att denna bestämmelse i praktiken tillämpats så, att helt rabattkort utdelats till den inkallades hustru och barn, oberoende av vilken tid inkallelsen avsett. Med anledning av att vissa kristidsstyrelser ansett det böra övervägas att för nu nämnda fall införa ett mindre rabattkort, begränsat till en viss tid, exempelvis tre månader, har kommissionen anfört följande.

Det åligger kristidsnämnderna att i sådana fall makulera de kuponger till rabattkortet, som kunna beräknas belöpa på tiden efter militärtjänstens slut. Då det emellertid kan vara förenat med vissa svårigheter att beräkna inkallelsetidens längd, överväger kommissionen införande av något system, som skulle möjliggöra utdelandet av rabattkort för viss kortare tid. Kommissionen anser det vidare lämpligt, att familjebidragsnämnderna åläggas skyldighet att lämna vederbörande kristidsnämnd meddelande om när rätten till familjebidrag till den inkallades familj upphört. Härigenom skulle kristidsnämnderna erhålla möjlighet att omedelbart efter värnpliktstidens utgång återkalla de till familjen utlämnade rabattkort, därest inkomstförhållandena föranledde därtill. Genom dessa åtgärder torde de önskemål, som i nu berörda hänseende framställts i yttrandena, kunna bliva fullt tillgodosedda.

Vad därefter angår förslaget om att personer som för sin utbildning äro inneboende på annan plats än hemorten böra kunna tilldelas rabattkort oaktat de icke ha eget hushåll, har kommissionen framhållit, att därmed kunde jämsställas spörsmålen om att elever vid verkstadsskolor samt studenter utan eget hushåll, men anslutna till s. k. kollektivhushåll, skola kunna tilldelas rabattkort. Kommissionen har ansett sig icke kunna förorda utvidgningar av rabatteringsystemet till dessa kategorier, ty om önskemålen här om tillgodosåges, skulle man enligt kommissionens mening otvivelaktigt

bliva nödsakad att giva även elever vid ett stort antal andra läroanstalter samma förmåner. I fråga om verkstadsskolorna har kommissionen erinrat om, att dessa skolor drivas med statsbidrag och att eleverna kunna erhålla statsstipendier. Därest dessa elever skulle anses behöva ytterligare ekonomiskt bistånd syntes det kommissionen lämpligare att höja stipendierna än att tilldela eleverna rabattkort. Kommissionen har vidare påpekat, att flertalet verkstadsskolor äro anordnade såsom internat.

Kommissionen har slutligen företagit en beräkning av medelsbehovet för prISRabatteringarna för nästkommande budgetår och därvid erinrat om, att kommissionen i skrivelse den 6 november 1942 beräknat, att kostnaderna för prISRabatteringarna under innevarande budgetår skulle komma att uppgå till högst 90 miljoner kronor och att alltså en reservation å 10 miljoner kronor skulle uppkomma å årets anslag. I avvaktan på material för närmare beräkning av medelsbehovet för budgetåret 1943/44 hade kommissionen i skrivelsen ansett sig böra räkna med samma årskostnad som för innevarande budgetår eller 90 miljoner kronor. På grund härav och med beaktande av den beräknade reservationen av 10 miljoner kronor hade kommissionen föreslagit, att anslaget till prISRabattering å vissa livsmedel i riksstatsförslaget för budgetåret 1943/44 skulle uppföras med ett beräknat belopp av 80 miljoner kronor. I anslutning härtill har kommissionen vidare anført följande.

Enligt av kommissionen verkställda förnyade beräkningar synas ifrågasvarande kostnader under innevarande budgetår komma att uppgå till nära 100 miljoner kronor, vilket innebär en ökning av 10 miljoner kronor i förhållande till kommissionens beräkning i höstas. Denna ökning sammanhänger med att numera så gott som samtliga till rabatt berättigade personer synas taga ut rabattkort. Någon reservation å det för innevarande budgetår anvisade anslaget torde således icke kunna beräknas uppkomma. Vad angår medelsbehovet under budgetåret 1943/44 ha beräkningar verkställts dels inom Svenska mejeriernas riksförening, som handhar inlösningen av sådana rabattkuponger vilka använts vid inköp av matfett eller mjölk, och dels inom Svenska spannmålsaktiebolaget, vilket bolag inlöser sådana rabattkuponger som av jordbrukare utnyttjas vid inköp av fodermedel, utsäde och konstgödsel. Enligt dessa beräkningar, vilka visserligen äro behäftade med ganska stor osäkerhet men tills vidare torde böra godtagas, kunna kostnaderna för prISRabatteringen enligt nu gällande grunder beräknas uppgå till 110 miljoner kronor per år.

Förmalningsersättningar.

I syfte att förhindra att de i förhållande till förkrigspriserna höjda producentpriserna å brödsäd skola medföra ökning av priserna på mjöl och bröd har sedan hösten 1940 tillämpats ett system med s. k. förmalningsersättningar. Dessa ersättningar utbetalas till kvarnarna för av dem förmalen spannmål och utgå med skilda belopp för handelsförmalning och vid förmalning mot lön. I fråga om handelsförmalning gälla under innevarande budget-

år av Kungl. Maj:t genom beslut den 18 december 1942 meddelade bestämmelser. Enligt dessa utgår ersättning för förmalning av vete och råg under vissa villkor för tiden 1 april—31 augusti 1942 med 7 kronor 25 öre per deciton, för tiden 1 september—15 oktober 1942 med 5 kronor 55 öre per deciton för vete och råg av 1942 års skörd samt med 7 kronor 25 öre per deciton för dessa sädesslag av 1941 års eller äldre skörd, för tiden 16 oktober—31 december 1942 med 5 kronor 25 öre per deciton samt för tiden från och med den 1 januari 1943 tills vidare till och med den 31 augusti samma år med 5 kronor 80 öre per deciton. Vid handelsförmalning av vårvete av 1941 års eller tidigare skörd utgår förmalningsersättning för tiden 1 april—31 augusti 1942 med en särskild förhöjning av 1 krona 25 öre som bestämts genom Kungl. Maj:ts beslut den 29 maj 1942 eller sålunda med tillhopa 8 kronor 50 öre för deciton. De meddelade bestämmelserna gälla även korn som förmales tillsammans med vete och/eller råg eller som användes för inblandning i mjöl av vete eller råg eller bådadera. Vid löneförmalning av vete och råg utgår sedan den 1 september 1941 (livsmedelskommissionens cirkulär nr 413) en ersättning med 2 kronor per deciton. Lika stor ersättning utgår sedan den 16 oktober 1941 vid löneförmalning av korn (cirkulär nr 618).

Under budgetåren 1940/41 och 1941/42 ha för bestridande av statsverkets utgifter för förmalningsersättningarna anvisats förslagsanslag under elfte huvudtiteln å respektive 34 000 000 och 33 000 000 kronor. Under innevarande budgetår utgå dessa ersättningar i enlighet med riksdagens uttalanden (skr. nr 456) från förskottsstat.

I skrivelse den 14 april 1943 (nr 169) har riksdagen anmält, att riksdagen i enlighet med ett i propositionen nr 163 framlagt förslag å tilläggsstat till riksstaten för innevarande budgetår anvisat 31 000 000 kronor till täckande av utgifterna för förmalningsersättningar under budgetåret.

I skrivelse den 3 april 1943 med förslag om prisreglerande åtgärder på jordbrukets område har livsmedelskommissionen behandlat frågan om medelsbehovet för förmalningsersättningar för budgetåret 1943/44. Härom har kommissionen anfört i huvudsak följande.

Även om 1943 års brödsädsskörd skulle bli lika stor som skörden år 1942, är det enligt kommissionens uppfattning uppenbart, att man fortfarande måste räkna med en restriktiv hushållning med brödsädstillgångarna och då i synnerhet med vetetillgångarna. På grund av att de hösten 1942 besådda höstsädesarealerna voro avsevärt mindre än normalt, är det emellertid snarast att befara, att årets skörd av vete och råg icke skall nå upp till samma storlek som motsvarande skörd år 1942. På grund härav anser kommissionen, att man under konsumtionsåret 1943/44 måste bibehålla ungefär motsvarande inblandnings- och utmalningsbestämmelser och att man alltså icke vågar räkna med några förbättrade mjölkvaliteter. Å andra sidan torde man med hänsyn till befintliga ingångslager vara berättigad att nu utgå ifrån, att under konsumtionsåret 1943/44 skall, även vid en svag skörd, för handelsförmalning kunna disponeras lika mycket spannmål som under

nu löpande konsumtionsår eller cirka 550 000 ton. Vid beräkning av det belopp, som för konsumtionsåret 1943/44 kan erfordras för utbetalande av förmalningsersättning, har kommissionen därför utgått från nämnda kvantitet och ungefär oförändrade förmalningsförhållanden i avseende å inblandning och utmalning. Kommissionen har vidare räknat med de spannmålspriser, som på grund av Kungl. Maj:ts beslut den 19 mars 1943 torde komma att fastställas av kommissionen. Dessa innebära en höjning av vårvetepriset med 1 krona per deciton men överensstämma i övrigt i princip med nu gällande priser. Odlarna skola emellertid erhålla kompensation för prisortssystemets införande med 50 öre per deciton brödspannmål. Till följd av nämnda omständigheter får kvarnindustrien erlægga ett med motsvarande belopp förhöjt pris för den inköpta brödsäden. Härtill kommer, att man bör räkna med en höjning av vårvetepriset i förhållande till det under innevarande år gällande priset på grund av pristillägg för proteinhalt. Vårvetet av 1942 års skörd hade nämligen osedvanligt låg proteinhalt. Slutligen må även anföras, att den nu utgående förmalningsersättningen, 5 kronor 80 öre per deciton, redan vid oförändrade spannmålspriser med sannolikhet måste justeras uppåt från och med den 1 september 1943 för att en höjning av mjölpriserna skola kunna undvikas.

Av det anförda framgår, att kvarnindustriens kostnader för brödspannmålen komma att öka under instundande regleringsår. Det torde kunna förut sättas, att dessa ökade kostnader med hänsyn till den fastslagna prispolitiken icke få taga sig uttryck i förhöjda mjölpriser. I stället måste då den nu utgående förmalningsersättningen höjas. De medel, som erfordras för utbetalning av en sålunda förhöjd förmalningsersättning, ha vid en handelsförmalning av 550 000 ton beräknats uppgå till omkring 40 miljoner kronor. Skulle mjölpriserna tillåtas stiga och förmalningsersättningen alltså bibehållas oförändrad, stannar medelsbehovet vid omkring 34 miljoner kronor.

Departements-
chefen.

De skäl som motiverat införande av prisrabatter till vissa livsmedel samt systemet med s. k. förmalningsersättningar föreligga alltjämt. På grund härav böra de genomförda anordningarna med prisrabatter och förmalningsersättningar bibehållas även under nästkommande budgetår.

Vad till en början angår prisrabatteringsbestämmelserna vill jag erinra om att nu gällande föreskrifter, som utformats i anslutning till uttalanden av 1942 års riksdag, tillämpats sedan i december 1942. De nya bestämmelserna ha, såsom framgår av svaren på livsmedelskommissionens rundfråga till kristidsstyrelserna, visat sig vara i stort sett tillfredsställande. Vissa smärre jämkningar i detaljer torde dock, såsom kommissionen påpekat, måhända kunna bli erforderliga. Däremot synes det icke finnas anledning att vidtaga mera genomgripande ändringar i de nuvarande reglerna för prisrabatteringen. Jag utgår därför från att det nuvarande systemets grunder bibehållas oförändrade. Därest utvecklingen skulle påkalla omläggning av rabattsystemet i ett eller annat avseende, bör Kungl. Maj:t äga befogenhet att vidtaga av omständigheterna föranledda ändringar i systemet.

För bedömning av medelsbehovet för ifrågavarande ändamål för nu löpande budgetår hade man att utgå från de beräkningar om antalet rabatt-

kort som livsmedelskommissionen föregående år verkställt. Enligt dessa beräkningar skulle antalet rabattkort på matfett och mjölk vid årsskiftet 1941/42 ha utgjort omkring 2 600 000 respektive 1 400 000. Någon mera betydande förändring i detta antal för tiden före tillämpningen av de nya grunderna för tilldelningen av rabattkort hade man ej anledning att räkna med. Emellertid har det befunnits, att i december 1942, innan de nya grunderna för tilldelning av rabattkort trätt i tillämpning, antalet rabattkort avsevärt ökats, nämligen till i runda tal 3 200 000 för matfett och 1 600 000 för mjölk. Med den skärpning av villkoren för erhållande av rabatt, som de nya grunderna för rabattsystemet inneburo, hade man räknat med en nedgång i antalet rabattkort med 500 000 beträffande korten för matfett samt med 200 000 i fråga om rabattkortet för mjölk. Med ledning av uppgifter som lämnats mig av livsmedelskommissionen torde man kunna räkna med att efter införandet av de nya reglerna antalet utdelade rabattkort för matfett minskats med 500 000 eller, i runda tal, från 3 200 000 till 2 700 000 kort, under det att antalet mjölkrabattkort däremot ej nedgått så starkt som beräknats. Minskningen av antalet mjölkrabattkort torde uppgå till omkring 80 000 eller från omkring 1 600 000 till omkring 1 520 000 kort.

De sist återgivna siffrorna synas böra tagas till utgångspunkt vid beräkningen av medelsbehovet för prISRabatteringen under nästa budgetår. Med rabatternas nuvarande storlek utgöra årsvärdena av rabatterna å matfett och mjölk 26 kronor, respektive 27 kronor 37 öre. Därest samtliga rabattkuponger utnyttjades av rabattkortsinnehavarna, skulle kostnaderna alltså kunna uppskattas för matfettSRabatteringen till $(2\,700\,000 \times 26 =) 70\,200\,000$ kronor och för mjölkrabatteringen till $(1\,520\,000 \times 27:37 =) 41\,600\,000$ kronor eller tillhopa till 111 800 000 kronor. Då emellertid erfarenheten visat, att en mindre del av kupongerna icke erbjudes till inlösen, torde det vara tillräckligt, att den för ändamålet erforderliga medelsanvisningen bestämmes till ett till 110 000 000 kronor avrundat belopp. Såsom jag förordat vid anmälan av denna anslagsfråga i elfte huvudtiteln till årets statsverksproposition bör anslaget erhålla karaktären av obetecknat anslag.

Vad härefter angår frågan om förmalningsersättningarna bör man liksom föregående år utgå från att dessa ersättningar icke skola bestämmas till högre belopp än vad som erfordras för att förhindra en höjning av mjölpriset. På grund av att en viss osäkerhet ännu föreligger rörande utvecklingen av spannmålspriserna — beroende på skördeutfallet m. m. — är det givetvis icke möjligt att redan nu fixera förmalningsersättningarnas storlek för tiden efter den 1 september 1943. Jag anser mig för närvarande endast böra räkna med samma ersättningar som de nu utgående, 5 kronor 80 öre för deciton vid handelsförmalning och 2 kronor för deciton vid löneförmalning.

Med ledning av de kvantiteter spannmål som livsmedelskommissionen

räknat med för handelsförmalning under nästa budgetår eller 550 000 ton skulle det för dylik förmalning erforderliga beloppet bliva i runt tal 32 000 000 kronor. Härtill kommer emellertid ett belopp av ungefär 2 000 000 kronor, som beräknas såsom ersättning för löneförmalning av omkring 100 000 ton spannmål. Det totala medelsbehovet för förmalningsersättningarna skulle med dessa beräkningar bliva 34 000 000 kronor. Jag förordar anvisande av detta belopp. Med hänsyn till den nyss antydda ovissheten om förmalningsersättningarnas storlek bör anslaget erhålla förslagsanslags karaktär.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för budgetåret 1943/44 under elfte huvudtiteln anvisa
dels till *Prisrabatter* å vissa livsmedel ett anslag
av kronor 110 000 000,
dels ock till *Förmalningsersättningar* ett förslagsanslag
av kronor 34 000 000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Erland Kock.

*Bilaga.***Redogörelse för yttranden om rabatteringsystemet från kristidsstyrelserna.**

I skrivelse den 1 mars 1943 till kristidsstyrelserna begärde statens livsmedelskommission, att dessa efter hörande i lämplig utsträckning av kristidsnämnderna inom respektive styrelseområden senast den 15 mars 1943 skulle inkomma till kommissionen med yttranden över huru de grunder för tilldelning av rabattkort, som tillämpats vid den senaste utdelningen av rabattkort, i praktiken verkat och vilka olägenheter, som varit förenade med desamma, samt huruvida och i vad mån ändring i nu gällande rabatteringsbestämmelser beträffande matfett och mjölk lämpligen borde äga rum.

Här lämnas en kortfattad redogörelse för innehållet i de inkomna remissvaren.

Stockholms län.

Då kristidsstyrelsen våren 1942 avgivit yttrande rörande verkningarna av dittills gällande regler angående prisrabattering å matfett och mjölk, framhöll styrelsen, bland annat, att det vore av utomordentlig vikt, att rabattkort utdelades endast till verkligt behövande, samt ifrågasatte om icke behovsprövning av kristidsnämnderna från fall till fall borde ifrågakomma. Behovsprövningen skulle dock innebära avsevärt ökad arbetsbörda för nämnderna.

Vad kristidsstyrelsen då anförde synes fortfarande äga giltighet. Under den tid som förflutit sedan förra utdelningen, har icke försports något nämnvärt missnöje med de vid utdelningen tillämpade principerna. Genom de sänkningar av inkomst- och förmögenhetsgränserna, som vidtagits i samband med föregående utdelning, synas de olägenheter, som tidigare yppats beträffande tilldelning av rabattkort utan behovsprövning, åtminstone i viss mån hava utjämnats, och finnes därför i princip icke något att erinra mot att i huvudsak samma grunder tillämpas vid den kommande tilldelningen av rabattkort.

Uppsala län.

Det nu tillämpade systemet har i stort sett fungerat tillfredsställande.

På det nu använda rekvisitionsformuläret skall uppgivas »Nuvarande inkomst per månad av annan än tillfällig karaktär». Icke sällan torde inträffa att sålunda lämnad inkomstuppgift kan leda till ett materiellt oriktigt resultat, t. ex. då en sökande är säsongarbetare och vid tiden för ansökningens ingivande har arbete. Om den uppgivna månadsinkomsten i sådant fall lägges till grund för en beräkning av genomsnittsinkomsten per år, är det tydligt, att årsinkomsten blir för högt beräknad och sökanden på grund härav kan gå miste om rabattkort. Det kan icke alltid förväntas att en sökande har begrepp om att lämna så tydliga kompletterande upplysningar, att de resultera i ett riktigare bedömande av ärendet, varför förtydligande bestämmelser i ifrågasvarande hänseende äro önskvärda.

Södermanlands län.

Kristidsstyrelsen har efter att ha inhämtat yttranden från ett flertal kristidsnämnder inom styrelseområdet kommit till det resultatet, att det nuvarande systemet i stort sett utfallit väl och i varje fall är att föredraga framför det tidigare. Någon större svårighet för nämnderna beträffande bestämmelsernas tillämpning torde icke föreligga. Reglerna angående behovsprövning böra dock göras tydligare. Nämnderna ha haft särskilda svårigheter att avgöra, när rabatt bör utdelas på grund av militärtjänst. En av nämnderna har i detta sammanhang föreslagit tidsbegränsning av rabattkortet.

Missbruk av rabattkortet synes icke ha förekommit i sådan utsträckning, att särskilda åtgärder böra företagas för förhindrande härav.

Såväl styrelsen som flertalet av nämnderna ha den uppfattningen, att rabattsystemet fortfarande har för stor omfattning. Det är icke ovanligt, att mer än hälften av invånarantalet inom ett kristidsnämndsområde har rabattkort. Bestämmelsen angående den brukade fastighetens taxeringsvärde som grund för tilldelning av rabatt till arrendator medför orättvisa.

Östra Östergötlands län.

Bestämmelserna om prISRabatter, sådana de senast utformats, ha verkat tillfredsställande och icke varit förenade med större praktiska olägenheter.

Den efterkontroll, som borde vara en viktig källa för bedömande av systemets praktiska funktionsmässighet, har säkerligen allenast i mycket ringa omfattning medhunnits av kristidsnämnderna.

Kristidsstyrelsens förslag våren 1942 till sänkning av det beskattningsbara beloppet och den skattepliktiga förmögenheten har beaktats vid utformandet av nu gällande principer, varför i detta hänseende icke finnes något ytterligare att andraga.

Nuvarande maximigräns för taxeringsvärde å jordbruksfastighet får i många fall obilliga verkningar.

Rabatteringsbestämmelserna böra i görligaste mån förenklas och på ett mera lättfattligt sätt återgiva riktlinjerna för utdelning av rabattkort. De nuvarande bestämmelsernas omständliga och rätt invecklade formulering måste i många fall vålla svårigheter för kristidsnämndsordförandena vid den praktiska tillämpningen av desamma.

Jönköpings län.

Det nuvarande systemet har i stort sett utfallit väl. Tilldelningsgrunderna äro väl avvägda och några särskilda ändringar för närvarande icke önskvärda.

Vid prövning av löntagares rekvisition av rabattkort bör den nuvarande inkomsten vara helt avgörande. Å blanketten bör finnas plats för intyg från arbetsgivaren angående inkomsten. Motsvarande upplysningar torde dock icke vara erforderliga beträffande egna företagare, såsom lantbrukare och liknande. I sistnämnda fall bör uppvisande av kronobetsedel vara tillfyllest även i fortsättningen.

Några särskilda olägenheter för kristidsnämnderna synas ej ha varit förenade med utdelningen av rabattkort. I fortsättningen bör dock undvikas, att kortutdelningarna sammanfalla med tidpunkten för kristidsnämndernas månadsredovisningar till kristidsstyrelserna, vilket kan medföra irritation och ökad arbetsbörda hos nämnderna samt risk för försening av redovisningarna.

Kronobergs län.

Nu gällande rabatteringsbestämmelser, även om de kunna föranleda till utlämnande av rabattkort åt personer, som borde vara uteslagna från rätten till sådana, äro vida att föredraga framför tidigare bestämmelser. Därest rabattsystemet skall fortsätta, har kristidsstyrelsen för närvarande icke några ändrade grunder att föreslå.

Norra Kalmar län.

Vissa kristidsnämnder inom kristidsstyrelseområdet ha i yttranden i ärendet föreslagit, att inkomst- och förmögenhetsgränserna ytterligare skola sänkas. Styrelsen anser dock nuvarande bestämmelser tillfredsställande. Det är ostridigt, att bestämmelserna äro till ovärderlig nytta för de befolkningsgrupper, som beröras därav, eftersom många därförutan knappast kunde tillgodogöra sig sina ransoner av exempelvis matfett.

Södra Kalmar län.

Den år 1942 genomförda åtstramningen av utdelningsnormerna har icke i beräknad omfattning nedbringat antalet rabattberättigade. Således utdelades under december 1942—januari 1943 66 001 st. L- och Lp-kort inom kristidsstyrelseområdet mot 76 221 st. vid föregående utdelning (48,70 % resp. 56,24 % av antalet utdelade personkort).

Gällande bestämmelser giva alltjämt icke tillräckligt rum för tillämpande av en effektiv behovsprövning.

Prisrabatteringen innebär risk för decentralisering av den allmänna understödsverksamheten, varför önskvärt vore, att behovsprövning med hjälp av de ordinarie socialvårdande organen tillämpades i större omfattning än hittills.

Prisrabatteringen bör icke utsträckas att omfatta flera varuslag än de nu förekommande.

Gotlands län.

Kristidsnämnderna inom kristidsstyrelseområdet ha i yttranden i ärendet allmänt vitsordat, att gällande bestämmelser möjliggjort rättvisare fördelning av rabattförmånerna. Vid rabattens fördelning bland jordbrukarebefolkningen får dock vissa orättvisor alltjämt anses göra sig gällande.

Den gällande rabatteringen kan enligt styrelsens mening anses vara väl avvägd till sitt värde. Lämpligast är, att allmänheten som nu blivit van att utfå rabatter, får behålla desamma i samma utsträckning och med samma belopp, som de nu utgå. Vissa kristidsnämnder inom styrelseområdet ha dock gjort gällande, att de gamla rabatterna om 1 krona 50 öre för smör och 10 öre för mjölk bort bibehållas i stället för nu utgående 2 kronor respektive 15 öre. Vid eventuell sänkning av rabatterna ifrågasätter styrelsen, huruvida icke densamma bör göras större beträffande jordbruksbefolkningen än beträffande övriga befolkningsgrupper. Rabatternas egentliga syfte torde vara att underlätta för ekonomiskt mindre bemedlade att skaffa sig värdefulla näringsämnen och icke att medföra en ekonomisk utjämning mellan olika samhällsgrupper.

Blekinge län.

Nuvarande rabatteringsbestämmelser ha i stort sett verkat rättvist.

Rabatteringsbestämmelserna böra omformas på ett mera tydligt och lättförståeligt sätt. Ordförandena i kristidsnämnderna ha i allmänhet haft myc-

ket svårt att rätt tolka cirkulär 1053, varför i åtskilliga fall felaktig utdelning av rabattkort förekommit.

Kristidsnämnderna med sin stora lokalkännedom böra erhålla större rätt till rabattkortsutdelning efter behovsprövning.

Personer, som för sin utbildning äro inackorderade på annan plats än hemorten, böra efter behovsprövning kunna tilldelas rabattkort, oaktat att de icke hava eget hushåll.

Kristianstads län.

Genom de nya bestämmelserna om prisrabattering hava de erinringar, som kristidsstyrelsen i yttrande i hithörande fråga våren 1942 framfört gentemot de tidigare gällande grunderna för tilldelning av rabattkort, i stort sett blivit beaktade.

Alltför stora befolkningsgrupper synas emellertid även nu komma i åtnjutande av rabattkort. En ytterligare mindre sänkning av inkomst- och för-mögenhetsgränserna torde böra ske beträffande samtliga kategorier.

Kristidsstyrelsen har inhämtat yttranden i frågan från 29 kristidsnämnder inom styrelseområdet. Av dessa hava 18 förklarat, att de funnit bestämmelserna i cirkuläret 1053 tillfredsställande. Några klagomål över skärpningen av villkoren för tilldelning av rabattkort ha icke försports från någon av de tillfrågade nämnderna. Tvärtom ha de återstående 11 kristidsnämndernas yttranden i stort sett gått ut på en ytterligare skärpning.

Hallands län.

Nuvarande regleringsbestämmelser hava varit lämpliga och i praktiken verkat på tillfredsställande sätt.

Antalet tilldelade rabattkort har i förhållande till närmast föregående tilldelning nedgått icke obetydligt. Av kristidsstyrelseområdets invånarantal innehar för närvarande cirka 41 % rabattkort för matfett och cirka 21 % rabattkort för mjölk. Motsvarande siffror voro för närmast föregående utdelning 49 % och 24,5 %.

Med hänsyn till den alltför stora omfattningen av rabattkortstilldelningen ha landsbygdens kristidsnämnder inom kristidsstyrelseområdet till styrelsen framfört den synpunkten, att det kanske skulle vara berättigat förorda en mindre ytterligare sänkning av inkomstgränsen för tilldelningsberättigade. Någon liknande mening har icke uttalats av kristidsnämnderna i städerna. Kristidsstyrelsen har icke velat taga ställning till sistnämnda spörsmål.

Göteborg.

Enligt gällande rabatteringsbestämmelser skall vid bedömning beträffande förändring i inkomsthänseende, som ägt rum efter tidpunkten för det beskattningsbara beloppets fastställande, de allmänna avdragen överslagsvis beräknas till 200 kronor. Vid handläggning av ärenden av hithörande art inom kristidsnämnden för Göteborgs stad har emellertid visat sig, att detta avdrag å 200 kronor torde vara att anse såsom alltför lågt och icke motsvara verkliga förhållandena. Enbart avdragen för försäkringspremier utgöra i regel högsta härför tillåtna avdraget eller 200 kronor. Härtill kommer kommunal-skatt, avgift till folkpensioneringen samt i vissa fall jämväl gäldranta och periodiska understöd. Erfarenheten inom nyss avgivna nämnd har givit vid handen, att de allmänna avdragen i regel icke understiga 10 % av den sammanlagda inkomsten, vilket talar för att vid bedömning av vederbörandes

inkomsförhållanden de allmänna avdragen icke böra stanna vid ett fixerat belopp av 200 kronor utan i stället beräknas till 10 % av årsinkomsten.

I övrigt finnes intet att erinra emot nu gällande rabatteringsbestämmelser.

Bohuslän.

Mot rabatternas storlek finnes intet att invända.

Bestämmelsen om att ägares av jordbruksfastighet och arrendators rätt att bekomma rabatt skall bedömas med hänsyn till fastighetens taxeringsvärde bör ändras.

Bestämmelsen om att hänsyn skall tagas till månadsinkomsten vid ansökningstillfället bör utgå, enär svårigheter föreligga att erhålla tillförlitlig uppgift härom. Endast debetsedelns uppgifter böra följas. Avvikelser härutinnan böra icke ske i annat fall än vid styrkt långvarig sjukdom eller dylikt.

Bestämdare tilldelningsgrunder och färre detaljföreskrifter äro önskvärda.

Norra Älvsborgs län.

Några väsentliga anmärkningar synas icke vara motiverade beträffande formuleringen i och för sig av nu gällande rabatteringsbestämmelser. Dessa ha även i sådana fall, som icke uttryckligen reglerats av bestämmelserna, i regel möjliggjort ett avgörande i överensstämmelse med bestämmelsernas syfte, sådant detta fattats av styrelsen.

Nu gällande tilldelningsgrunder utan behovsprövning medföra möjligheter för ett avsevärt antal av rikets invånare att erhålla rabattkort. De rabattkortsberättigade torde väl också i regel utnyttja sin rättighet. På så sätt har i ett flertal fall rabattkort måst tilldelas personer i relativt goda ekonomiska omständigheter. Därest gällande rabatteringsbestämmelser böra ändras, torde enligt styrelsens förmenande ändringen i första hand avse en minskning i möjligheterna att erhålla rabattkort.

Södra Älvsborgs län.

I stort sett har rättvisare resultat uppnått genom nu tillämpade rabatteringsbestämmelser än genom de tidigare.

Beträffande producenter drabbar systemet emellertid fortfarande orättvist och är onödigt omfattande. Taxeringsvärdet å brukad jordbruksfastighet bör icke vara enbart avgörande som tilldelningsgrund, utan hänsyn bör också tagas till, i vilken utsträckning brukaren av fastigheten är skuldsatt.

På grund av de låga taxeringsvärdena å jordbruksfastigheter och den låga beskattningen av naturainkomsterna från jordbruket äro fortfarande ett stort antal producenter berättigade till rabattkort, churu något verkligt behov därav icke föreligger.

Södra Skaraborgs län.

I enlighet med kristidsnämnderna inom kristidsstyrelseområdet anser styrelsen nuvarande bestämmelser bättre än de förut gällande.

En del kristidsnämnder ha framhållit, att rabattkort utdelas i för stor omfattning och till personer, som icke kunna anses vara i behov därav. En inskränkning i rabatteringen är ur flera synpunkter önskvärd. I sådant fall bör enligt styrelsens mening i första hand förmögenhetsgränsen sänkas till 10 000 kronor och rabattkort för mjölk ej utgå till mjölkproducent, därest han ej har tilläggspension eller minderåriga barn.

Arrendators rätt till rabatt bör icke bedömas efter den arrenderade fastighetens taxeringsvärde.

Norra Skaraborgs län.

Vid den senaste utdelningen av rabattkort har i kristidsnämndsområden med så gott som uteslutande jordbrukarbefolkning antalet L-kort minskat med cirka 12 % samt antalet Lp-kort med cirka 27 %. I Lidköping, som är utpräglad industristad, har utdelningen av L-kort nedgått med cirka 12 %.

Nu tillämpade bestämmelser för utdelningen äro betydligt klarare och överskådligare än de tidigare gällande samt ha väsentligt underlättat arbetsbördan för kristidsnämnderna.

Bortsett från här nedan påpekade olägenheter ha nu gällande rabatteringsbestämmelser i stort sett verkat tillfredsställande.

Personer, födda 1875 och tidigare, som äro rabattkortsberättigade, hava ofta själva icke eget hushåll utan tillhöra sådant hushåll, vars föreståndare icke är rabattkortsberättigad utan kanske befinner sig i mycket goda ekonomiska omständigheter. För nämnda kategori bör därför fordras, att sökanden själv har eget hushåll eller tillhör sådant hushåll, vars föreståndare är rabattkortsberättigad.

Arrendator, som är skuldsatt och befinner sig i mindre goda ekonomiska omständigheter, bör icke uteslutas från rätten till rabattkort, även om den av honom brukade fastighetens taxeringsvärde överstiger 20 000 kronor.

I en del av de yttranden i ärendet, som styrelsen införskaffat från kristidsnämnderna, har ifrågasatts, huruvida icke prisrabatten i fortsättningen bör inskränkas endast till minderåriga och åldringar eller huruvida icke en sänkning av det högsta beskattningsbara belopp, som är bestämmande för rabattens utgående, vore påkallad beträffande flertalet av de kategorier, som nu erhålla rabattkort. Kristidsstyrelsen vill dock icke tillstyrka ändring beträffande nu gällande rabatteringsystem i annat hänseende än att för personer födda 1875 och tidigare det högsta beskattningsbara beloppet bör sänkas från nu gällande 750 kronor till 500 kronor.

Värmlands län.

Prisrabatteringen har visat sig vara ett både uppskattat och värdefullt stöd för de ekonomiskt sämst ställda i samhället. De förändringar i bestämmelserna, som tillkommo genom cirkulär 1053 och som inskränkte de rabattkortsberättigades antal, ha verkat i rätt riktning. Klagomål från personer, som befunnits icke berättigade till rabattkort, ha varit fåtaliga.

Man och kvinna, som sammanleva utan att vara äkta makar och som ha barn gemensamt, böra jämföras med äkta makar. Kristidsnämnderna ha med kommissionens goda minne redan tillämpat denna princip, men lämpligast vore att den direkt utsades i bestämmelserna.

Konstellationen föräldrar och hemmavarande ogifta barn, som draga försorg om föräldrarna, torde böra jämställas med äkta makar. Särskilt bör hänsyn tagas till om ogift dotter, som stannar hos åldriga föräldrar och sköter deras hushåll, till följd därav icke kan taga eget arbete.

Arrendators rätt till rabatt torde icke böra bedömas efter den arrenderade fastighetens taxeringsvärde.

Rabattkortet böra om möjligt utdelas i februari i stället för på hösten. Man skulle då ha tillgång dels till den senaste kronobetsedeln dels till de uppgifter angående föregående års inkomst, som i regel alla anställda i

februari erhålla av sina arbetsgivare. Uppgiften på rekvisitionsblanketten »Nuvarande inkomst per månad av annan än tillfällig karaktär» skulle på så sätt kunna bortfalla och en irriterande utfrågning om sökandens nuvarande inkomst samt besvär med inhämtande av uppgifter från arbetsgivare undvikas.

Örebro län.

Enligt yttrande, som kristidsstyrelsen i ärendet inhämtat från kristidsnämnderna inom styrelseområdet, framgår, att det nuvarande systemet i stort sett fungerat tillfredsställande. Anmärkningar ha dock förekommit beträffande bestämmelsen om fastighets taxeringsvärde såsom tilldelningsgrund för jordbrukare. Vidare har påpekats, att större hänsyn bör tagas till barnrika familjer samt behövande ungdomar och ensamstående personer utan eget hushåll. I sistnämnda hänseende har föreslagits, att systemet omlägges så, att familjemedlemmarnas gemensamma inkomst, fördelad lika på medlemmarnas antal, blir avgörande för rabatttilldelningen. Från enstaka kristidsnämnder ha framkommit dels förslag om ett så enhetligt tilldelningssystem som möjligt, varvid endast det till statlig inkomst beskattningsbara beloppet bör vara normgivande och dess nuvarande gräns i samband därmed sänkas, dels ock förslag om rabatt jämväl å andra nödvändiga varor, t. ex. kläder.

Under hänvisning till nämndernas ovan återgivna synpunkter framhåller styrelsen för sin del, att vid en omprövning av det nuvarande systemet främst torde behandlas frågan angående tilldelningsgrunden för innehavare av fastighet.

Västmanlands län.

Det nuvarande systemet har i stort sett verkat bra.

Vissa tillämpningssvårigheter ha dock varit ofrånkomliga av den anledningen, att utdelningen skall grunda sig på inkomster under så lång tid tillbaka som år 1941.

Bestämmelsen, att inkallelse till värnpliktstjänstgöring kan grunda rätt till erhållande av rabattkort, därest inkomsten på grund av inkallelsen nedgått i viss omfattning, kan vålla olägenhet därigenom, att den inkallade rätt snart efter hemkomsten åter kommer upp i sin gamla inkomst. Föreskrifter böra utfärdas om att rabattkort till inkallads familj blott få lämnas för viss kortare tid, förslagvis motsvarande inkallelsetiden.

Inom kristidsstyrelsen ha olika önskemål om en eventuell ändring av rabattbestämmelserna gjorts sig gällande. Å ena sidan har påpekats, att på grund av höjt index genomsnittsinkomsten och därmed det beskattningsbara beloppet ökat sedan år 1941, vilket kommer att medföra en automatisk beskärning av de tilldelningsberättigades antal i samma mån som nästa utdelning kommer att grunda sig på senare års inkomst än 1941. Å andra sidan har ifrågasatts — särskilt med tanke på de goda verkningarna av den senast vidtagna åtstramningen och med hänsyn till att större uppmärksamhet nu ägnas åt prisfrågor — huruvida icke ytterligare ett steg borde tagas i beskärningssyfte antingen i form av sänkning av inkomstgränsen eller genom andra skärpningar av utdelningsbestämmelserna.

Kopparbergs län.

Kristidsstyrelsen har utan eget yttrande insänt från kristidsnämnderna inom styrelseområdet infordrade yttranden över nu gällande rabatteringsbestämmelser.

Gävleborgs län.

Kristidsstyrelsen har icke något i huvudsak att erinra mot de nu gällande grunderna för tilldelning av rabattkort. De olägenheter med systemet, som påtalats från vissa kristidsnämnder inom styrelseområdet, äro närmast att betrakta såsom tillämpningssvårigheter, vilka icke torde kunna undvikas vid en subventionering av här ifrågavarande omfattning.

Vissa olägenheter torde kunna undanröjas genom en höjning av beloppet för de allmänna avdragen till exempelvis 300 kronor. Sistnämnda belopp torde i överbäggande antalet fall bättre motsvara de verkliga förhållandena än nu gällande 200 kronor.

Rabatteringsunderstöd, där hufadern inkallas till militärtjänst eller tillfälligtvis blir arbetslös, torde i ett stort antal fall vara av behovet påkallat. Det bör dock undvikas, att rabatten utgår för längre tid än det nödställda läget varar, varför med hänsyn härtill ett mindre rabattkort torde böra införas. Ifrågavarande mindre rabattkort, tidsbegränsat exempelvis till tre månader, torde jämväl kunna användas i sådana särskilda fall, där utredningen, huruvida rätt till rabatt föreligger, kräver längre tid.

Medelpad.

I stort sett ha de senaste grunderna för tilldelningen av rabattkort visat sig tillfredsställande.

Anmärkningar från kristidsnämndernas sida ha i huvudsak endast framställts i två hänseenden. Bland andra har Sundsvalls kristidsnämnd uttryckt en önskan om att, där mannen på grund av folkpension erhåller rabatt å mjölk, även hustrun måtte tillerkännas rabattkort för mjölk utan behovsprövning, oaktat hon icke uppnått pensionsåldern. Den andra anmärkningen riktar sig emot grunderna för tilldelning av rabattkort för matfett och mjölk till barn. Enligt yttrande från en av nämnderna böra barn i åldersgrupperna 1924—1926 i förevarande hänseende jämsställas med barn födda 1927 och senare. Barn i förstnämnda åldersgrupper hava i allmänhet små eller inga inkomster.

Vidare har Sundsvalls kristidsnämnd framhållit, att det observandum angående »förbättrade förhållanden», som återfinnes å baksidan av blanketten 434, bör givas en mera ansvarsbetonad formulering och placeras ovanför platsen för namnteckning å blankettens framsida.

Ängermanland.

De nuvarande grunderna för tilldelning av rabattkort ha visat sig ända målsenliga och icke medfört några större olägenheter.

I likhet med en del kristidsnämnder inom styrelseområdet anser kristidsstyrelsen, att bestämmelsen angående jordbruksfastighets taxeringsvärde som tilldelningsgrund utan hänsyn tagen till fastighetsägarens övriga förmögenhetsförhållanden i vissa fall verkar orättvist.

Jämtlands län.

Nuvarande bestämmelser rörande villkoren för erhållande av rabattkort äro bättre än de förutvarande.

På grund av skillnaden i penningens köpvärde mellan landsbygden, å ena, samt städerna och större industrisamhällen, å andra sidan, torde det vara riktigast att införa ortsgruppering med avseende å rabattens storlek. Ett sådant tillvägagångssätt torde dock vara praktiskt ogenomförbart.

Åldersgrupperna 1878—1922 torde böra erhålla rabattkort endast mot behovsprövning.

Västra Västerbottens län.

Som grund för tilldelningen av rabattkort till brukare av jordbruksfastighet bör icke läggas fastighetens taxeringsvärde utan den behållna förmögenheten efter avdrag för skulder.

Gränsen för högsta skattepliktiga förmögenhet torde böra sättas vid 15 000 kronor i stället för 20 000 kronor och det beskattningsbara beloppet för personer med skattepliktig förmögenhet å högst 10 000 kronor fastställas till 400 kronor samt med skattepliktig förmögenhet å högst 15 000 kronor till 200 kronor.

Grunderna för tilldelning av rabattkort till icke producenthushåll böra ändras exempelvis så, att hushållets till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade belopp, fördelat på antalet hushållsmedlemmar (makar samt barn under 18 år, vilka icke hava egen inkomst överstigande 600 kronor per år), blir avgörande för rätten att erhålla rabattkort, varvid ett visst grundbelopp per hushållsmedlem icke får överskridas. Om däremot grundbeloppet väsentligt underskrides skall hushållet äga rätt till tilläggsrabattkort. Grundbeloppet skall bestämmas olika i skäligt förhållande till dyrortsgrupperingen.

Rabattkortet böra utställas såsom viss valuta vid inköp av alla ransonerade livsmedel. Rabattkort för producent bör dessutom som hittills gälla även vid inköp av fodermedel, utsäde och konstgödsel. Genom sistnämnda ändring skulle risken för mindre bemedlade barnrika familjer att icke kunna tillgodogöra sig samtliga familjen tilldelade rabattkort bortelimineras samt typerna av rabattkort begränsas till endast två olika, ett för producent- och ett för icke-producenthushåll.

Nordöstra Västerbottens län.

Rabatteringen bör icke utvidgas att gälla fler varuslag. Utdelningen enligt nuvarande bestämmelser synes med hänsyn till rådande goda ekonomiska förhållanden väl »rundhänt», varför en sänkning av gränsen för det beskattningsbara beloppet från 500 kronor till 250 kronor synes böra företas.

Övriga nu gällande bestämmelser böra bibehållas oförändrade.

Norrbottens län.

Enligt från kristidsnämnderna inom kristidsstyrelseområdet inhämtade yttranden har det nuvarande rabattsystemet fungerat tillfredsställande, varför kristidsstyrelsen ej har något annat yrkande om ändring, än att styrelsen i anslutning till yttrande från Jukkasjärvi kristidsnämnd önskar bestämda direktiv om huru lång tid som bör förflyta, innan person, som blivit inkallad till militärtjänst, arbetslös eller dylikt, på grund av ifrågavarande förhållanden blir berättigad till rabatt.
